

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/2 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/2 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/2 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-oră 6 cr.
a treia-oră 5 cr., și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Poplăoi Nr. 15.

Telefon Nr. 14.

Se prenumerează și la poste și la librării.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscripte nu se înapoiază.

Numele singuratici a 5 cr. se vînd la „Tipografia”, soc. pe acțiuni.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

Oprirea conferenței
din 24 Octomvrie.

Ministerul de interne s'a grăbit a rezolva și afacerea opririi ultimei conferențe naționale, care era să se țină la 24 Octomvrie n. a. trecut.

La recursul, pe care domnul Dr. Ioan Rațiu l-a dat în 11 Noemvrie a. tr. în contra hotărârii primarului și a vicecomitetului din Sibiu, (vezi nrul 254 al „Tribunei” din a. tr.) a sosit acum și răspunsul ministrului, și astfel întreagă afacerea, încât privește partea formală de justiție (?) administrativă, este definitiv rezolvată.

Și rezolvarea reese în defavorul nostru.

Eată aci actele acestei cauze, acte cari mărturisesc elocuent despre prigonirea sistematică la care sîntem expuși, și despre ușurătatea revoltelor de cinică, cu care guvernul „liberal” al țării tractează cea mai gravă chestiune a Ungariei și a Monarhiei întregi: chestiunea naționalităților.

M. kir. helygymintester.
1217 szám. res.

Szebenudrmegye közönségének.

Nagy-Szeben.

A vármegye alszámjának f. é. Október hó 30-án 1942 sz. a. kelt másodoklati határozatát mely szerint Nagy-Szeben várospolgármestere által hozott határozat helybenhagyásával a f. é. Október hó 24-ére Nagyszebenbe egybchivott a társaság román választógyűlés megatartása nem engedélyeztetett, Dr. Ratiu János által közzetett felebbeszólytán felülvizsgálván, indokainál fogva helybenhagyom.

Erről a vármegye közönségét f. é. November hó 19-án (!) 21.060 sz. a. kelt jelenése s csatolmányainak visszaküldése mellett azzal értesitem, hogy az olyan gyűlés, mely nem a választókörből, magukból, hanem ezek delegáltjaikból alakul: nem tekinthető az 1874. XXXIII. t. cz. 104 §-a szerinti pártgyűlésnek; s ebből az okból, valamint abból is, hogy a gyűlés tagjai nemzetiség, és nem választókerületbeli községek, vagy választókerületi képviselők és illetve nem mint bizonyos választókerület, vagy községek választói vannak csoportosítva, a szóban forgó gyűlésnek mit nem vá-

lasztói pártgyűlésnek az 1870 évi XXXIII. t. cz. 104 §-a alapján lett eltiltása teljesen indokolt.

Budapest, 1896 December hó 24-én

a minister helyett
Laczkozy s. k.
államtitkár.

Traducere.

Ministrul r. u. de interne.

Nr. 1217 res.

Publicului din comitatul Sibiului

in

Sibiu.

În urma recursului dat de Dr. Ioan Rațiu, revizind sentența de instanța a două a vicecomitetului comitatens, datată la 30 Octomvrie a. c. numărul 1942, în înțelesul căreia, cu aprobarea hotărârii adusă de primarul orașului Sibiu, nu s'a permis ținerea conferenței electorale generale române, conchemată pe 24 Octomvrie a. c. — o aprob în urma motivelor sale.

Despre aceasta, în urma raportului nrul 21.060, dela 19 Noemvrie a. c. pe lângă retrimiteria acelușor înștiințez publicul comitatului cu acea observare, că o atare adunare, care se compune nu din înșiși alegătorii, ci din delegații lor, nu se poate privi, ca o conferență de partid conform §-ului 104 din art. de lege XXXIII, din 1874; din cauza aceasta, precum și din aceea, că membrii adunării sînt grupați după naționalitate și nu după comunele din circuli electorale, sau după circuli electorale, respective nu ca alegătorii unui anumit cerc electoral, sau ai unei anumite comune, — oprirea pe baza §-ului 104 a art. de lege XXXIII, din 1874 a adunării din chestiune, ca a uneia care nu e adunare electorală de partid, a fost pe deplin motivată.

Budapesta, la 24 Decemvrie 1896.

In locul ministrului:

Latkozy m. p.,
secretar de stat.

Va se zică, ministrul, prin substitutul seu Latkozy, își însușește motivele opririi, și declară pur și simplu că oprirea a fost pe deplin motivată.

E de observat, că ministrul, nici în rezoluarea recursului dat în cauza conferenței din Maiu (vezi nrul 259 al „Tribunei” din a. tr.), nici acum nu amintește cu nici un cuvîntel legea de naționalități, la care în primul loc s'a provocat primarul Sibiului, — dar împiegurarea aceasta puțin hotărăște în

meritul cauzei. Ea poate să ne dovedească că și ministrului și e rușine să se provoace la legea „despre rugăle îndreptățire a naționalităților” când comitetul mai brusc și mai violent atac asupra aceleiași legi, dar ce folos avem noi de aceasta fățărnicie sfîșiată?

El nu amintește de lege, dar o calcă în picioare, și prin încălcarea ei ne oprește funcționarea organismului nostru de partid național. Și aci e punctum saliens.

Prin ținuta aceasta a guvernului față de noi am ajuns într-o situație din cele mai grave. Ni-se face imposibilă întrunirea; ni-se ia posibilitatea de a conveni și a ne sfătui în mod legal și public asupra afacerilor noastre.

Aceasta este partea politică a afacerii și aceasta singură ne privește.

Stăm acum în fața unui fapt, ca și care nu ni-s'a mai pus în cale în timpul din urmă.

Ce vom face acum?

Vom lăsa, ca asupra cauzei vitale a poporului românesc se decidă un primar, un vicespăn ori un ministru, așa de ușor? — Vom lăsa să ni-se pună scăluș în gură, și cătuși în picioare? — Vom permite ca cu atăta cinism să ni-se deneghe dreptul la viață politică națională, fără a zice un cuvînt?

Atunci nici nu am fi vrednici de stări mai bune, decât cele ce ni-le pregătește guvernul unguresc.

S'a declarat solemn, în aprobarea tuturor Românilor, că existența unui popor nu se discută, ci se afirmă.

Vom ști afirma și practica adevărul cuprins în aceste cuvinte?

De căutam în giur, de observăm semnele caracteristice, ce se ivesc ici și colea, răspunsul nu este mîngăitor.

Dar' credem în genul bun al neamului românesc, care ni-a păzit în decursul veacurilor și ne-a scăpat din situații și mai grele, și năd-jde avem, că acest bun geniu va inspira sufletele bune românești, ca în fața dușmanului comun și a marilor primejdii, să pună la o parte toate miseriile mici personale, toate urile și pismurile, și să se concentreze, unul ca unul, sub steagul luptei naționale, pentru apărarea drepturilor sînte ale poporului românesc.

Sibiu, 25 Ianuarie n.

Scrisorile lui Bánffy. Ministrul-president Bánffy e un om, care pentru aceea nu respectază legea, pentru-că nu o cunoaște. Căci dacă ar fi cunoscut dînsul §-ul 327 din codul penal, sigur că nu se folosea în plină sedință parlamentară de scrisorile, cari, cum singur a recunoscut-o, nu pe cale cinstită, au ajuns în posesiunea sa. Deși baronul Bánffy a declarat în dietă, că nu a voit să vatem pe nime și nu a voit să strice nimărui cu citarea unor pasaje din scrisorile „ce i-se trimit”, totuși faptul acesta, condamnat de toate fracțiunile opoziționale din dietă, nu va rămâne fără urmări. Atât deputatul Blaskovich, care a scris epistola cu pricina, cât și deputatul Molnár János, căruia a fost ea adresată, vor face arătare criminală în contra ministrului-president Bánffy și vor cere condamnarea lui pentru violarea secretului epistolar, pe baza §-ului 327 din codul penal. S'a pornit apoi și pe cale socială un curent puternic în contra lui Bánffy, pentru-că tradarea unui secret cuprins în scrisoare, se împotrivesc regulilor celor mai elementare de cavalierism și — onestitate. În casina națională ungurească se discută mereu acest cas de mojie, și vederile magnaților nu sînt pe partea baronului Bánffy. Vom ajunge poate să vedem în fruntea guvernului un ministru-president, care e ștears dintre membrii casei magnaților. Căci la noi și asta e cu putință! Alkotmány se încearcă să prorocască chiar și o crîmă ministerială din această nouă bravură a baronului Bánffy, care poate că s'ar și arăta pe orisonul „liberalismului”, dacă nu ar fi — „cuota”.

Câtă vreme însă „cuota” nu e regulată, Bánffy poate să păcătuască în contra tuturor paragrafilor din codul penal, căci — nu se va duce!

În chestia națională. Prîmîm știrea, că dl. Popovici, unul din fruntașii români din Bucovina, s'a decis a întreprinde o lungă călătorie de studiu prin Austria și Germania, cu scopul de a pune în curent pe toate cercurile politice cu chestiunea națională, îndeosebi cu soartea Românilor din Austro-Ungaria.

D-sa va sta timp îndelungat în Viena, Praga, Gratz, Triest, Lemberg, München, Dresda, Lipsca, Stuttgart, Hamburg, Berlin, Darmstadt și Köln, și va căuta să obție au-

diență la MM. LL. împărații Francisc Iosif, la regele Wilhelm al Saxoniei, la domnii Bismarck și Hohenlohe.

Îi dorim reîntoarcere sănătoasă din însemnata călătorie și bun succes bravului naționalist!

Misiunea contelui Goluchovski.

Sosit din călătoria dela Berlin și Drezda, contele Goluchovski a fost primit în audiență privată din partea Monarhiei, căruia i'a făcut o amănunțită dare de seamă despre rezultatul călătoriei. Știrile, că ministrul de externe a fost la Drezda numai din îndemnul propriu și din curtoasie față de regele Albert din Saxonia nu sînt exacte, pentru-că contele Goluchovski și aci a avut misiune politică de mare însemnătate. Cum se știe, regele Albert e comandantul suprem al armatei germane de sud și din punct de vedere strategic trebuia se cunoască și dînsul planurile statelor aliate. Contele Goluchovski a avut dar' misiunea de a i-le comunica. Conferențele din Berlin nu s'au învîrtit numai în giurul situației și a chestiunii orientale, ci s'au făcut și unele modificări esențiale în contractul de alianță, legat la anul 1879 între Germania și Austro-Ungaria, dîndu-se alianței și datorințelor isvorite din ea, — o textuare mai precisă, care se nu aibă necesitate de explicațiuni.

Va se zică, nu sîrbările „Vulturului negru” au chemat pe contele Goluchovski la Berlin!

Metropolitul Antim. Din Bucu-

rești ne vine știrea, că patriarhatul din Constantinopol a trimis o notă ministrului celtor din Turcia, anunțînd că nu poate recunoaște nici valabilitatea alegerii unui Metropolit român al Macedoniei în persoana episcopului Antim, nici înființarea unei metropolii sau episcopii române.

În ce privește pe episcopul Antim, patriarhatul a hotărît să-l trimită, ca pe deapă, la o mănăstire din Asia-mică cu rangul de arhieru.

Ministrul celtor din Turcia a aprobat hotărîrea Patriarhatului.

Eată succesul dlui D. A. Sturdza, care poate striga acum de nou: „Trăească M. Sa Sultanul!”

FOIȚA „TRIBUNEI”.

DIN LUPTA VIEȚII.

— Sonete —

I.

De ce te sbați și-ți porți mereu gîndirea
În alte lumi — fantasmă a 'nchipuirii —
Cuprins de un sarbed vis al fericirii,
Ce-i în tot locul — totaș năicirea...?

Prea ideal 'ți-e sufletul, — gîndirii
Prea vagă-i lași să-i fie rătăciria,
Căci hotărîră doară ni-e menirea,
Cărarea tuturor — prin legea frii!

De a existenții furie cuprinsă
În teatral lumnii geme omenimea...
Dar' piesa vieții cine s'o înțeleagă...?

Cînd ești un picur de apă-n marea întinsă,
Tu totuși vrei să cărmănești mulțimea,
Și vrei să te asculte o lume — întreagă...?!

II.

Tu n'ai cerut să-ți deie existența
Și cînd 'ți-au dat-o, nu ai simțit-o —
Ca tine lumea-nțreagă n'a cerut-o,
Căci cine să-și dorească suferința...?

Ce tristă-i lumea asta n'ai știut-o
Cînd te-ai născut, și n'ai simțit dorința
De a trăi — dar' azi simțești căința,
Că te-ai născut și viața ai început-o!

Alergi și lupți, puterea 'ți-se stinge,
În fuga ta spre-o țintă fericită
De care-o vecinie te desparte.

Și urli, gemi, asuzi sudori de sânge
În lupta-n care te-a svîrlit urșita,
Din care n'ai cerut să-ți faci parte...!

III.

Plîngînd te naști, plîngînd pășești în viață,
Urșit 'ți este sufletul spre jale,
Dur' lacrimile-'s hrana vieții tale,
Eurile te leagă pe brațe!

Și inima vrînd mîntea să-ți înșale
Te farmecă cu-a luptelor dulceață,
Spre-un viitor acoperit de ceață,
Alergi orbit, pe-o colțuroasă cale!

Din lumea ta de întunec plină,
Un ideal din alte sferi senine
Zîmbind te chiamă vecinic înaintea...

Ear' tu te sbați spre dunga de lumină,
Nu știi, că drumul apucat de tine,
Conduce-n cîmîntul cu morminte...!

IV.

Păgane patimi și dorinți păgane
Te mănă-n lupta vieții fără știre,
Te sbați după o dulce nălcire,
Pe cînd durerile 'ți sînt stăpâne —

Din toată luptei pentru fericire
Tu știi cu ce te alegi și ce-ți rămîne?
Eterna frică de eternul mîne,
Desgustătoarea nefadestulire!

Trecutul amintirea-i stăpânește,
Prezentul e al nestătorniciei,
Și nepătruns de mînt-e viitorul...

Prezentul-n veci nu te îndestulește,
Trecutul e privilegiu melancoliei,
Spre viitor te lupți ducîndu-i dorul...!

Să mori, să-nceți viața sbuciumată,
Locaș să-ți dea 'n sinul lui mormîntul,
Să-ți doarmă vecinic inima și gîndul,
De tine însuși să te scapi odată...

Să nu simțești dorinți, nici patimi — viatul
De-adîna cripiei tale-o să te bată...
Vei odihni în groapa ta uitată,
Și rîd pe rîd, te-a mistul pămîntul!

Căci hotărîră tuturor ni-e soartea —
Mormintele la toți ne sînt menite,
Cu pacea lor ce ține o vecinicie...

Dar' totuși cînd 'ți vine-n mîntea moartea,
Și-a vieții greutăți neră-plăcite —
Te-ntrebi: de este sens în tragedie...?!

Dr. Gregoriu Silași.

— Autobiografie. —

(Urmare și fine).

Ajuns la profesura din Cluj, aici — ca se tac de aceea, că am fost în vre-o patru rînduri luat în combinațiune la episcopile vacante a Gherlei, Oradei-mari și Lugojului; că în 1872 am fost candidat din partea Românilor din Solnocul inter. de deputat distal contra contelui Sam. Wass; că încrederea contrafrăilor români m'a introdusă la 1873—5 în congregațiunea comitatului Cojociei, ca membru ales; că am preșezut și partă mai președ „Reuniunea sodalilor români din Cluj”, azi cu fond de vre-o 500 fl și vre-o 40—50 membri, și alte însoțiri sociale-culturale și literare — condusei asemenea societatea literară socială a junilor români universitari „Julia”, fiind președintele acesteia îndată dela în-

nul ei în decurs de mai puțin ani. Societatea „Julia” era, chiar și după mărturisirea mai multor profesori de universitate maghiari, și avea din ce în ce să fie, cea mai înfloritoare și mai solidă între societățile similare, ce există lângă universitatea de aici. La disolvarea ei, în Noemvrie anul trecut, întemplată în urma cravalerilor clujeni din Mare, a aceluiași an avea peste 2300 fl. avere, diverse mobilare și o bibliotecă frumoasă.

Dînsa contribuia nu puțin la deșteptarea și întărirea spiritului social în românimea din Cluj și împrejurimi, prin reușitele sale mai-furi, concerte și sedințe literare publice, prin care aduse în 1873 împreună cu ideea totodată primei oboli la „Fondul pentru înființarea unei școli române de fete în Cluj”, fond stător azi din peste 5000 fl., cum și înainte cu câiva ani la întemeierea dorită a fondului pentru înființarea unui gimnasiu român în părțile Chiorului sau ale Sălagiului.

Ce se ține de activitatea-mi literară, afară de participarea mea preponderantă la lucrările mai sus memorate ale societății teologilor dela S. Barbara, am pornit în Iuliu 1865 foaia săptămînală bisericească, literară și geolastică: „Sionul Românesc”, continuîndu-l în 1866 și apoi în 1871, pe care V. Gr. Pop, în „Conspect” asupra literaturii române și a scriitorilor ei”, București 1872, partea II, pag. 185, îl numește „cel mai serios ziar bisericesc-într-o parte deosebită până acum atât dîncolo, cât și dincolo de Carpați”.

Tot în Viena editai la 1866 o cîrticică de rugăciuni: „Călețul ostașului creștin”, ear' în Cluj și respective în Gherla: „Apologie, discursiuni filologice și istorice maghiare privitoare la Români”, cartea I. 1879; „Renasterea limbii române în vorbire și scriere” fascicoul I. 1879, fasc. II. 1881. De prezent îmi

ordinez materialul adunat și notițele despre istoria literaturii și limbii române, după cari notițe mărturisește și d. profesor din Deva Ioan Lazariciu, a-și fi compus mare parte „Elementele de istoria literaturii române”, Sibiu 1884.

Afară de acestea publicai diverse tratate științifice și literare prin foile noastre periodice.

Așa: „Dialectul macedo-român paralel cu cel daco-român” („Transilvania” 1874.)

„Despre însemnătatea literaturii române tradiționale” („Transilvania” 1875, numărul 3—5.)

„Românul în poezia sa populară” — studiu asupra întregii noastre literaturii populare din punct de vedere etic, istorico-mitologic și limbistic. („Transilvania” 1875—6.)

„Psaltirea calvino-română versificată” (Transilvania, 1875, nr. 12—14.)

„Să se duplicate, ori ba, unele consonante în limba română?” („Familia” 1878.)

„Analogia în limbă” (Telegraf român 1878.)

„Oare din Franceza să împrumutăm?” (Familia 1881.)

„Limba literară și limba populară” (Familia 1882.)

„Abecedarul român din secolul XXII. (Amicul familiei 1883.)

„A dăciailor român nyelv régisége” (Erdélyi Múzeum 1876 nr. 2—5.)

„A macedonai román nyelvjárás” (Erd. M. 1875.)

„A román művészet kezdetei.” (Acta Univ. Scienc. R. Claudi. 1878—9) și altele.

Cluj, 1885. Grigoriu Silași.

Disolvarea Reichsrathului. Oficiul Wiener Zeitung publică decretul împărațesc, cu care Reichsrathul se declară dizolvat, și se ordonează efectuarea nouelor alegeri, precum și un alt decret cu care noul parlament austriac e convocat pe 27 Martie. Alegerile se vor face pe baza noii legi electorale, și noul Reichsrath va avea cu 72 de deputați mai mult ca cel expirat, fiind această aleși pe baza votului universal, de către totalitatea cetățenilor.

Crisă ministerială... ? Purtarea guvernului în afacerea Majláth a stîrnit mare nemulțumire în cercurile mai înalte din Viena, căci frivolitatea procedurii ministrului Wlassics a vătămat autoritatea Coroanei în mod simțitor. Ministrul comun de finanțe, Kállay Beni, a fost în afacerea aceasta la Budapesta și a conferat mult cu baronul Bánffy și cu ministrul Wlassics. Informațiile primite n'au fost însă satisfăcătoare pentru cei din Viena, căci a trebuit să călătorească ministrul de război Fejérváry la Viena, ca să dea deslușiri mai detaliate despre „regretabila neînțelegeră”. Baronul Fejérváry a fost primit în audiență privată din partea Monarchului, care s'a întreținut lungă vreme cu dînsul. Contele Zichy Nándor asemenea a fost la Viena și a conferat a oră întreagă cu nuntul, care imediat după aceasta s'a dus la Goluchovski și i'a declarat, că nu poate rămâne în postul său, dacă Curia din Roma nu primește o satisfacere deplină. Contele Khuen-Hederváry, banul Croației, candidat de prim-ministru — în permanență, asemenea e în Viena și a avut o întrevedere mai lungă cu Goluchovski. Mai luând la acestea împrejurarea, că ministrul Wlassics încă se află în Viena, — precum și noua bravură a prim-ministrului Bánffy cu violarea secretului epistolar, nu par a fi nemotivate combinațiile ce se fac asupra unei apropiate crise ministeriale.

De n'ar fi „cuota”!

Vagabonzii. Deputatul Eötvös vorbind în dietă la poziția din buget: „dotațiunea curții regale, a cerut de nou o curte regală curat ungurească, pentru că e o rusine pentru națiune și pentru parlament, că în giurul Regelui, atunci când se află în locuința sa din Budapesta, nu se ved decât vagabonzi străini, Cehi și Nemți”.

Președintele l'a îndrumat la ordine pe dl Eötvös pentru aceste cuvinte inparlamentare, baronul Bánffy însă, care a vorbit imediat după dînsul, n'au avut nici un cuvînt de reproșare. S'nfăcutiv!

Naționalitatea

de

Max Nordau.

(Urmare și fine.)

Așa se înfăptuiește pentru mine chestiunea naționalităților.

Ea este al cincilea act al tragediilor istorice, cari au început a se juca la epoca migrațiunii popoarelor și mai târziu, în parte cu mult mai târziu.

Antrăcele au durat mult timp, dar nu puteau să dureze vecinic. Cortina e ridicată și catastrofa se pregătește.

Ea va fi aspră și crudă, dar aspre și crude sînt destinele, ori-cărei ființe viitoare și existența e o luptă fără milă.

Nu e aci vorba de o chestiune de drept, ci în înțelesul cel mai înălțat și mai uman, de o chestiune de putere.

Nu există drept, care ar pute să constrîngă o înfruntare de război la condițiile necesare de existență.

Aceasta nu se poate obține decât cu forța, — și forța provoacă rezistență.

Nici un fanatic al dreptului n'a cerut încă leului să se înfruntă cu un act de expropriare, când sfășie un miel.

Leul ia mielul pentru că e silit să o facă, e dreptul său să-l sfășie. Negreșit, ar fi de asemenea dreptul mielului să sfășie pe leu, dacă ar pute-o face.

Acolo unde e vorba de viață sau despre un lucru de aceeași însemnătate, conceptele de drept și de putere coincid; aceasta e atât de adevărat, încât însăși legea scrisă menține în toate țările individului legitima apărare, ca un drept, adică admite că sînt împregiurări în care omul trebuie să-și caute dreptul în puterea sa.

Și ce e războiul, dacă nu un asemenea cas de legitimă apărare, nu din partea unui individ, ci a unui popor.

Un popor recunoaște că un lucru oare-care îi e necesar pentru viață sau pentru comoditatea vieții și întinde mîna înspre acest lucru.

El are asupră-i un drept, același drept, pe care îl are leul asupra mielului.

Voeste alt popor să-l împedec de a-și procura acest lucru necesar, — el trebuie să intervie cu forța pentru dreptul său.

Învinul nu este îndreptățit a se plînge, el poate cel mult încerca să reînvieze lupta.

Dar' eată-l cu deservire bătut și fără speranță de a mai fi vîdată tare, — el trebuie să-și supoarte destinul ca o hotărîre supremă a naturii și să-și zică: „M'am născut miel, trebuie să mă acomodez condițiilor vitale ale mielului; ar fi fost de sigur mai bine să fi fost leu; și e absurd până la ridicol să caut ceartă naturii, pentru că nu m'a născut leu”.

O rasă căreia caută să se răpească limba este în caz de legitimă apărare. Ea are dreptul să se lupte pentru bunul său cel mai prețios. Dar' când nu e destul de tare pentru a-și apăra, nu are dreptul să se plîngă.

De asemenea, un popor dominant are dreptul de a nu lăsa să se micșoreze libertatea limbei sale prin prezența unei alte rase în aceeași țară și de a nu-i face nici o concesie, care ar aduce atingere comodității sale. Dar' dacă nu-și poate impune dreptul său prin constrîngere, el trebuie să se resigneze a recunoaște celelalte rase drepturi egale; el trebuie să se pogoare, umilit, din pozițiunea sa superioară de popor dominant; mai mult, el trebuie să moară, dacă dominațiunea era condițiunea vieții sale.

Eu aplic cu nepărtenire această teorie la toate naționalitățile cari luptă, la Germanii în Ungaria și în Boemia, ca și la Danezii în Schleswig-ul de Nord și la Polonii în Posen, la Români în Transilvania, ca și la Italianii în Trentin.

Cele cinci milioane de Maghiari au dreptate când caută să transforme în Maghiari cele unsprezece milioane de Nemaghiari; ei nu fac astfel decât să continue cucerirea începută în anul 884 sub Arpad.

Dar' Germanii, Slavii și Românii din Ungaria au de asemenea dreptate, când se apără, — și dacă ei ar fi cei mai tari și dacă ar învinge pe Maghiarii isoiați în Europa și dacă i-ar despoia de naționalitatea lor fără sprigin, Maghiarii n'ar avea dreptul de a se plînge și ar trebui să accepte destinul la care s'au expus acum o mie de ani, când au năvălit asupra unei țări străine și și-au riscat viața pentru a-și dobîndi aci căminuri confortabile.

Cehii au dreptate, când voesc să formeze un stat independent în care să nu tolereze pe Germanii; ei reiau astfel vechea bătaie dela March și dela Munții-Albi; dar' Germanii au de asemenea dreptate de a opune forței lor o forță și mai mare, de a da o treia bătaie, după cele două bălăii istorice decisive și de a proba într'un chip definitiv Cehilor că nu sînt destul de tari pentru a face pe cuceritorii în țeara unde s'au putut strecura acum douăsprezece secole, numai pentru că nimeni nu le-a opus rezistență.

Europa nu va mai scăpa multă vreme dela marea și violenta explicațiune a naționalităților.

Porțiunile de popoare deslășite de trunchiul lor principal sau se vor reuni din nou la rasa lor, sau o vor chema într'ajutor și vor învinge, cu ajutorul ei, micile popoare în mijlocul cărora se găsesc și al căror jug îl suportă astăzi.

Micile popoare care alcătuiesc o țeară împreună cu altele și nu se pot sprigini pe puternice înrudiri sînt condamnate la distrugere. Ele sînt incapabile de a se menține în luptă pentru existență. Ele trebuie să moară, ca popoare.

Numai marile națiuni vor dura, ear' printre cele mici, numai acelea, care

vor fi capabile să fondeze un stat național independent, expulzînd sau su primînd la nevoie, elementele etnice străine fixate printre ele.

Secolul al XX-lea nu se va încheia, fără a asista la desnodămîntul acestei drame a istoriei universale.

Până atunci o mare parte a Europei va vedea multe rele și mult sînge vîrsat, multe violențe și multe crime; se vor face goane în contra popoarelor și rasele vor fi zdrobite fără milă; alături de tragedia infamiei umane se va desfășura înaltul eroism; horde de lași se vor lăsa să fie castrați fără rezistență, trupe de bravi vor căde în glorie luptînd.

Dar' în urmă cei-ce vor mai trăi, se vor bucura de deplină posesiune a drepturilor lor naționale, — și când vor vorbi și când vor faptul, pururea și pretutindenea ei vor pute fi aceiași.

Perspectivile ce ni-se deschid înainte sînt sinistre, dar' ele nu sînt de natură a speria pe acela, care s'a resignat la asprimea legii generale a vieții.

A trăi e a lupta, și puterea de a trăi dă dreptul de a trăi.

Această lege domină sorii în spațiu, ca și infuzorii în apa noroioasă a mlaștinilor. Ea domină de asemenea popoarele și dă destinatele lor terestre direcțiunea pe care nici o legislație ipocrită și nici o perfidie a renegeților venali nu sînt în stare să o schimbe.

Sentimentalitatea poate să aibă ochii muiați de lacrimi, vîzînd un popor că moare. Intelctualul recunoaște că acest popor a dispărut pentru că nu avea forța necesară de a dura și îl rînduiește printre formele biologice învinse, asupra cărora a trecut evoluția lumii.

Rosmarin.

Răvașul Nostru.

Zi de zi se înmulțesc prigonirile cele mai violente, loviturile cele mai grele, cu cari stăpînirea de atîta timp împărțese poporul românesc.

Ne bat gendarmii, și tot ei ne duc la judecată, unde oameni, cari nu ne pricep, dar' ne ursec din adînc, ne condamnă și ne închid.

Intrăm și eșim din temnițe, plătim amende, răbdăm nevoi de tot soiul, dar' nu le vom uita!

Românul ține minte! El suferă, dar' și-o încreasta.

Eată cele mai nouă lucruri de pus la „Răvaș”:

O osîndă barbară-repetată.

La 24 Septembrie n. anul trecut tribunalul din Alba-Iulia condamnase pe 3 Români la pedepse grozave, pentru că ar fi cîntat în cor „Deșteaptă-te Române” și doina lui Lucașiu.

În urma recursului dat de avocatul apărător, domnul Rubin Pația, membru al comitetului național, tabla regească din Cluj a nimitit sentența și a ordonat o nouă pertractare.

Pertractarea aceasta s'a ținut Sămbătă trecută; a decurs tot așa de revoltător, ca și cea dintîi și s'a sfîrșit cu aceeași osîndă.

Au fost condamnați: Ioan Morartu, preot gr-cat. din Poiana-Aiudului la un an și 1/2 temniță de stat și 300 fl. amendă; Orucian Simu, învățător în Ciufud (lângă Blaj) la un an temniță și 200 fl.; ear' Ioan Simu, tot din Ciufud, acum teolog pe cursul al III-lea în Blaj, la 6 luni temniță și 100 fl.

În contra sentenței, domnul Rubin Pația a înscinuat apelație. Măne publicăm un raport detaliat despre acest proces.

Uitat în temniță.

În „Revista Orăștiei” găsim o scriere a domnului George Ilies, în care ni-se descopere un cas de întemnițare, despre care nu știm să se fi publicat.

Domnul Simeon Dandea, fost contabil la „Detunata” în Bucium, se află în temniță din Murăș-Ogoșului încă din 24 Septembrie anul trecut. Domnul Dandea a fost condamnat la 6 luni temniță ordinară, pentru o vorbire nevinovată, care a ținut-o într'un hotel din Abrud. La pertractare, precum și în temniță, domnul Dandea s'a purtat foarte bărbătește și româneste.

Oprirea strămoșesoului „Treî-crai”.

Amintim și aici casul de volnică prigonire, comis de pretorul din Ilia față cu trei băieți români din Deva. Vezi raportul ce urmează.

„Treî-crai” și solgăbirul „patriot”.

— Schiță din comitatul Hunedoarei, cel cu 93% Români.

Deva, 21 Ian. n.

Maaare „demonstrație” contra statului „național-maghiar” era să fie în Ilia, a doua zi de Crăciunul românesc, anul Domnului 1896.

Întelepciunea și îngrijirea „patriotică” a domnului solgăbiru Hohn Károly a mîntuit patria de această sgînditură și astfel întărirea „ideii” de stat național-maghiar va prinde tot mai adînci rădăcini printre „Valahii” acestui comitat, baremi cu începutul mileniului al 2-lea, anul 1897.

Cu gânduri rele, bag' seamă, plecat-au din Deva trei crai dela răsărit spre apus, la Ilia, cu trenul de dimineață, înarmați cu săbii de lemn, ciacae de hîrtie și cu un vîfleim, toate, toate mă rog, lipite cu hîrtie vînată-gălbîn-roșie. De-ar fi sburat, crăișorii, cu pîcurarii 6 la număr, nu era — „hibă”. Dar' a doua zi de Crăciun — pentru Dumnezeu! — să umble pe pămînt trei crai dela răsărit, cu semne contrare statului „maghiar”, printre poporul românesc din Ilia, ca să-l „agiteze” în ziua mare, aceasta, lucru firesc, a trebuit să bată la ochi treazului solgăbiru neaoș maghiar din Ilia. Nepotul neamului din Brandenburg, ajuns solgăbiru în Ilia, ca musca în zăr, nu putea lăsa în pace — „demonstrația” pînuită.

Această bravură vitezească vreau să o zugrăvesc și eu pe seama vire-unei operete române în naștere. Abia ajunși la 7 ore dimineața la Ilia, crăișorii s'au înștiințat la biroul satului. Acesta, un ungur de omenie și creștin, li-a zis un „Dumnezeu v'a adus, dragii mei, mergeți și la domnul notarș”. Așa și făcură, crezînd, că sînt la adăpost. Într'alți ani tot așa au urmat și a fost bine, dar' anul millenar trebuie să se sîrșească cu pacoste pentru Români, precum s'a început cu — pacoste acum sînt 1000 de ani.

Trecînd pe la fereastra solgăbiruului, craii fură zăriți cu vîflaimul — demonstrant. Pandurul jute după crai, că-i „poștește di solgăbiru”.

Întoarceți, că ne chiamă domnul solgăbiru, grăi un craiu. Intrînd, deteră o bună dimineață și o plecăciune deosebit respectuoasă, ca la „domn” nu ca la „proști”, scoaseră săbiiile și voiau să cînte; credeau, că intră la un — creștin.

În loc de „mulțam”, solgăbiruul se spîrdăi și se răsti cătră copii, zicîndu-le: „de ce ați pus fețe românești pe vîflaim și cînaele voastre?”

„Pentru că-i Crăciunul românesc, domnule solgăbiru”, răspuse cu curagiu un băiat frumuseț de vîră 12—13 ani, deștept și cam limbut de fire, tip roman: Dionisie Ghif, cu numele.

„Trebuia să puneți fețe ungurești nu românești, aceste sînt oprite”.

„Fețele ungurești au fost la Crăciunul unguresc, care a trecut; acum a venit rîndul la Crăciunul nostru, să punem și noi, fețele noastre”, răspuse din nou craiu nostru.

„Da cîne v'a dat slobozenie, să umblați prin sat?” se spîrdăi din nou solgăbiruul.

„D'apoi domnul protopop, de unde tocmai eșirăm, apoi birul satului și domnul notarș; doar' ei te hei mai mari în Ilia, ei poruncesc aci” — răspuse craiu, cu oareșicare greutate și cunoștiință de — drept, după priceperea sa copilărească.

Ca mușcat de șerpe sări atunci solgăbiruul de pe scaun și, simțindu-se vătămat în — „dreptul” său, cu o grandetă oareșicare rosti cu glas tare următoarea judecată: „Prostule, ce ești, nu știi, că aici în Ilia eu, solgăbiruul, eu poruncesc și la birul și la notarșul și la protopopul vostru. Eu poruncesc la toți. Cărați-vă de aici! Eată, mergeți cu haiducul oblu la stație, înapoi la — Deva. De veți cuteza să intrați la vre-o casă, v'e închid, de v'e ia dracul, și v'e trimis cu gendarmii acasă. Lua-v'ar dracul, să v'e iee!”

Pecetea darului duhului unguresc se puse peste craii Crăciunului românesc; haiducul îi petrecu și îi păzi un cîas și jum. la gară.

„Demonstrația” fu înlăturată și liniștea publică a patriei — mîntuită, cu o jertfă pe altarul „națiunii” de 3 fl. spese de călătorie a cinci copii săraci de român și un ungur, crescut printre Români, plus cășdugul de căliva florini, la care rîvnău craii nostri. Firear „de pomana” dlui solgăbiru!

Îubit popor român!

Aduți aminte, nu uita, că a doua zi de Crăciun, anul Domnului 1896, un slujbaş, plătit de tine, ca să te slujască, i-a

batjocorit, ce tu mai scump ai în lume: „colorile” tale românești, onoarea numelui tău mîndru de Român; i-a batjocorit copiii tăi sînge din sîngele tău, carne din carnea ta; și i-a batjocorit „obiceiurile sînte” a moși strămoșilor tăi.

Nu uita, Române, că ești rob în patria moși strămoșilor tăi, batjocorit de o — venitură, care te urește, fiind că-i dai pîne și domnie.

Cu atît nu va rămîne însă domnul solgăbiru.

El e răspunzător pentru fărădelegea și batjocura ce tot Românul o resimte.

Domnul vice-comite, Hollaki Arthur, e om drept și așa cred, că îl va înmuia pe acest mic tiran îmbuibat din cercul Iliei. Să tragem însă învătătură.

La tot cazul ordinațiunea ministerială contra colorilor contrare statului din nou trebuie adusă pe tapet în congregația viitoare a comitatului, dar' altcum și mai bărbătește combătută până la lozurile cele mai înalte și nu de unul doi, ci de întreg poporul românesc din comitat, cu zeci și sute de proteste, ca în contra mileniului, bună oară.

Azi o pantiică, mîne un brâu poi-mîne un vîflaim cu colori românești sînt batjocorite zi de zi și nu ne apărăm „unul pentru toți și toți pentru unul”.

Nu sînt casuri singuratiche, ci simptomele unui trecut dureros, unui prezent ticălos și a morții naționale, ce ni-se pregătește: în viitor.

Dar' „viitorul” al acelora este, cari luptă bărbătește pentru „drepturi naționale”, pentru „patrie liberă”.

Poporul, care nu le are pe aceste, e meren lovit, batjocorit și nu are dreptul să trăiască dacă nu se apără voinicește; trebuie să moară în rușine, lîngînd mîna stăpînului, care îl lovește mereu.

August A. Nicoară.

Dela Cluj.

— Scrisoarea corespondentului nostru. —

— 23 Ian. n.

— Promoții. — Examine. — Viata socială. —

Avînd să vă scriu despre o serie de promoțiuni la gradul de doctor, cari au avut loc în zilele acestea, îmi vin earășii în minte niște acuse, ce le făcuse azi-vară tinerimii universitare „un părinte”, și care a dat ansă la o lungă și interesantă discuție între o „mamă” „un fiu”, „doctorand Purice”, etc.

Era vorba acolo, că tinerimea ar sta prea mult prin cafenele și că i-ar neglija studiile.

Aușa primă ar fi în parte motivată de nu ar interveni ca o sursă a tinerimii forța fatală a împregiurărilor între care trăiește în centrele ungurești.

Lipsiți de contactul edificator cu familiile române, e natural ca tinerimea să-și caute singura distracție în cafenele.

Ce privește însă imputarea cu neglijarea studiului a fost îndestul deslășită și protestată — ca ceva fără basă deja atunci, când s'a publicat în foi.

M'am cugetat și eu mult asupra acestei chestiuni și rezultatul la care am ajuns fără a vorbi nici decît „pro domo” e numai favorabil tinerimii.

E constatat ce-i drept, că sînt tare puțini, între noi, care afară de ceea-ce trebuie pentru riguroase și examene ar mai studia intensiv cu scop de a se specializa în o direcție sau alta; dar' nu mai puțin e adevărat că cea mai mare parte a universitarilor își împlinesc conștiincios datorința făcîndu-și regulat examenele și riguroasele.

Chiar profesorii de universitate su constatat la diferite ocazii, că tinerii români, cu toate că de multe ori se luptă cu greutăți enorme din cauza limbii străine în care studiază, totuși întrec în talent și diligență pe ceilalți de altă naționalitate.

Dar' să trec la obiect. Faptele sînt mai elocvente:

Nu mai puțin decît despre 3 promoții de doctor și despre 4 examene întregitoare de igienă voesc să vă comunic în cele următoare.

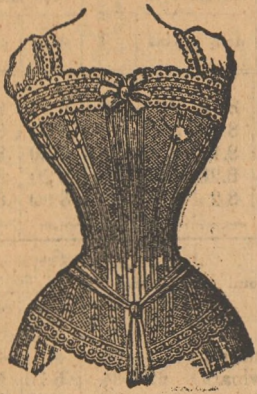
În 16 l. c. st. n. a fost prima promoție a harnicului tîner din Toplița română Teodor Șbarcea, în medicina universală. Tinerimea a asistat în corpore la promoțiune și seara un „potus doctoris” s'drăven a înoronat actul sîrbătorește.

La o săptămîna a venit la rînd un alt absolvent de medicină, dl Romul Dobo din Orăștie.

Tinerimea s'a prezentat și acum în număr complet, ba au venit și căliva inteligenți din loc. Fiind numai un singur promovent și acela Român, profesorii de universitate au avut ocazie să se convingă despre legăturile strînse și despre solidaritatea dintre tinerii români. Căci sînt cazuri când se promovează câte 4—6 tineri Unguri

actual: V. H. Dresshandt.

Exclusiv-Patent

Îmi iau voie a aduce la cunoștință p. t. mușterilor mei din loc și giur, că reprezentantul meu, dl **Ignatz Lampel**, care locuiește aici, în strada **Pempfinger nr. 18**, va petrece aici 10—15 zile, provăzând cu o bogată colecție de mustre, pentru a primi după măsură comande de **corsete vieneze, parisiene**, și tot felul de alte corsete după stare. Cu deosebire sînt vestite corsetele mele cele nou patentate, numite

corsete matinée de gumi.

Serviciu solid și prompt. — Cele nepotrivite se reprimese.

Pentru cele numeroase vizite se roagă cu respect

Rosa Rosenzweig, Oradea-mare.

După chemare prin o cartă postală, vin acasă pentru a lua măsură.

[488] 1—1

O specialitate naturală neprețuibilă

este apa minerală alcalin-acidă bicarbonată

Isvorul „Matilda” de Bodok

care după experiențele făcute s'au dovedit că o apă medicinală prea eficientă și plăcută mai ales: la **conturbări de mistuire, maladiile stomacului, a rinichilor, a beșicilor** udului și ale organelor respiratoare etc.

[292] 5—100

Borviz de primul rang

care prin limpezitatea sa rară și prin conținutul său mare în acid carbonic natural — de un gust și efect prea plăcut și binefăcător — va îndeplini chiar și pretențiunile cele mai delicate, ca cum nici o altă apă minerală.

Depositar în Sibiu, Sighișoara și Alba-Iulia:

la domnul **I. B. Misselbacher sen.**, Cluj: **Segesváry és társai**, Déva: **Balog Gyula**, Orăștie: **Németh János**; în Brașov depozitar propriu strada **Căldărarilor nr. 68**, și se poate comanda și de-a dreptul dela administrațiunea subsemnată.

Cu toată stima

Administrațiunea isvorului „MATILDA”:

Josef György,

(comit. Hármszék). **Bodok.** (Transilvania).

Caut împrumut

pe întabulare la locul al doilea, pe casa mea cea nouă de aici, cari 12 ani e liberă de dare. Aceasta casă se poate și cumpăra în condiții foarte favorabile. Venitul actual după chirie face 650 fl.

Bani gata să recer numai 3000 fl.

Informațiuni mai detaliate se dau în Piața-fânului (Heilplatz) nr. 4, ușa 1.

[495] 2—3

„Tipografia”, soc. pe acț. în Sibiu.

Călimdarul „LUMEI ILUSTRATE”

e unicul în privința conținutului său interesant și frumos. Chiar acelora, cari nu obicinuiesc întrebuințarea călimdarelor, încă le este folositor pentru bogatul său cuprins de anecdote, pentru partea umoristică, precum și pentru povestirile și novelele sale. Pe lângă aceasta conține

121 de ilustrații

care-i alcătuiesc o adevărată podoabă. Între altele găsim familia regală, toți miniștrii, Flea, Delavrancea, Speranță și alți 30 scriitori, ale căror opere ocupă un loc de frunte în literatura română.

Prețul acestui călimdar este numai 70 cr. — Se vinde cu același preț la Librăria „Tipografia”, societate pe acțiuni în Sibiu.

La „Tipografia”, societate pe acțiuni din Sibiu se află de vânzare

**TABLOUL
CONDAMNĂȚILOR POLITICI
PENTRU CAUSA ROMÂNĂ.**

Prețul 2 fl.

Pentru fabricanți de Liqueur și pentru aceia, cari vreau să se facă astfel de fabricanți, ofer

Specialități de esențe

nouă, cu trecere și cari aduc câștig.

Arangiamment complet de fabricate de liqueururi.

Prospecte și liste de prețuri franco.

Carl Philipp Pollak,

Fabrică de Specialități de esență.

Praga, Mariengasse nr. 18.

[3219] 4—20

LUDOVIC ETTER,

Sibiu, strada Urezului nr. 9.

Mare sortiment și singurul reprezentant pentru primele

Firmă întemeiată la 1865.

[2933] 5—10

fabricate

din țeară și din străinătate.

Toate îmbunătățirile moderne.

Mare deposit de părți singuratic necesare.

Atelier de reparatură

„La saison!”

Cea mai extinsă garanță.

Bicicle de tot soiul din cele mai solide și mai ușurele, pe lângă prețurile cele mai moderate de fabrică.

Lista prețurilor gratis.

La „Tipografia”, societate pe acțiuni în Sibiu se află de vânzare opul premiat și publicat de „Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român”

POVEȘTI DIN POPOR

adunate de

Ioan Pop-Retegeanu.

Acest op, care se extinde pe 216 pagini, cuprinzând cele mai frumoase povești și la urmă o însemnare a provincialismelor, costă numai 50 cr. plus 10 cr. porto.

La „Tipografia”, societate pe acțiuni în Sibiu, se află de vânzare:

TABLOUL

DOMNULUI

Dr. IOAN RAȚIU

compus din 2 fotografii: una în costum național la 1859 și a doua după ultima fotografie.

Mărimea întregului tablou este de 30 cm. lung. și 24 cm. lăț.

Prețul numai 25 cr. plus 2 cr. porto.

Biblioteca lui George Barițiu.

Cele mai ieftine cărți românești!

Librăria „Tipografia”, societate pe acțiuni din Sibiu ajunsă în posesiunea unei mari părți din biblioteca lăsată de neuitatul

GEORGE BARIȚIU

se află în plăcuta poziție de a oferi publicului românesc cărți prețioase cu cel mai redus preț.

„Istoria Transilvaniei”.

Marele op al regretatului nostru istoric:

„PĂRȚI ALESE DIN ISTORIA TRANSILVANIEI”,

pe 200 de ani din urmă (3 volume). Se poate procura cu preț redus. Anume:

Vol. I. broș. în loc de fl. 4.20 numai cu fl. 2.50, leg. fl. 3.30. Vol. II. broș. în loc de fl. 4.— numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80. Vol. III. broș. în loc de fl. 2.80 numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80. Opol întreg broș. în 3 vol. în loc de fl. 11.— numai cu fl. 6.50 — șese fl. și cincizeci cr. v. a., leg. fl. 8.60.

„Dicționarul unguresc-românesc”.

Broșurat în loc de fl. 2.50 costă acum numai fl. 1.50. Legat costă numai fl. 2.50.

Alte cărți rari și prețioase.

Prețuri reduse:

Dicționarul limbii române, după însărcinarea dată de societatea academică română, elaborat ca proiect de **A. T. Laurian** și **I. C. Massimu**. Colaboratori **Iosif Hodoș** și **George Barițiu**. — București 1876, opul complet numai 4 fl.

Glossariu, care cuprinde *vorbele din limba română străine* prin originea sau forma lor, precum și cele de origine înduioasă. Elaborat de **A. T. Laurian** și **I. C. Massimu**. București 1871, 584 pagini numai 50 cr.

Responsabilitatea ministerială. Discursul de reîntregire al procurorului general și răspunsul prim-președintelui înaltei curți de cassatiune și de justiție la 16 August 1866 cu un apendice. București 1866, 57 pagini numai 10 cr.

Criticele „istorice” ale lui **Iosif Sterca de Kerpenyes** scărmanate — informațiune tipărită ca manuscris de **George Barițiu**. Sibiu 1892, 22 pagini 5 cr.

Actele conferenței electorale a reprezentanților alegătorilor români din Ungaria și Transilvania, ținută în Sibiu la 1, 2 și 3 Iunie 1884. — Sibiu, 1884 84 pag. numai 20 cr.

Două drame familiare, lectură pentru tinerimea de sexul femeiesc. Sibiu 1891. 44 pag. numai 20 cr.

Două raporturi de ale acelor prefecți de legiuni românești, cari în anul 1848/9 au susținut luptele cu insurgenții unguri până la reîntregirea trupelor imperiale în Transilvania. — Sibiu 1884. 80 pagini numai 15 cr.

Opurile lui Caiu Corneliu Tacit, traduse de **Gavril I. Munteanu**, director și profesor, date în tipar sub auspiciile societății academice după încetarea din viață a traducătorului (Biografia traducătorului anexată). Sibiu 1871 1 fl.

Darea de seamă asupra procesului politic de presă al dlui **George Barițiu**, redact. „Observatorul”, în cestiunea colectelor pentru soldații români răniți. (Pertractarea finală din 30 Aprilie n. 1879). În loc de 25 cr. acum numai 10 cr.